

Предмет: Извештај Комисије о оцени докторског рада докторанта Јелене Јовановић Симић

Одлуком Већа за студије при Универзитету именовани смо у Комисију за оцену докторског рада под насловом: МУЗЕАЛИЗАЦИЈА ИСТОРИЈЕ МЕДИЦИНЕ У СРБИЈИ кандидата Јелене Јовановић Симић. Комисија је прегледала предати рад и Већу подноси следећи

ИЗВЕШТАЈ

1. Основни подаци о кандидату и дисертацији:

Докторанткиња је након дипломирања на Медицинском факултету у Београду (1996), посвећена педагошком раду, а упоредо је развила и интересовање за историју медицине, уписавши (2003) најпре магистарске, а потом и новоосноване докторске студије Историје и филозофије природних наука и технологије. За ове студије је кандидаткиња обезбедила, неопходан, а завидан истраживачки простор вишегодишњим волонтирањем у Српском лекарском друштву и његовом музеју (2003-2007), као и ангажовањем у Председништву Секције за историју медицине. До актуелног статуса *кустоса Музеја науке и технике* стигла је управо преданим настојањем да се вишедеценијски сакупљачки напори чланова Српског лекарског друштва обраде и прикажу у стандарду рецентне музејске праксе. Готово сви публиковани радови кандидаткиње откривају добро систематизовано истраживање које је обухватило и опште предмете и проблеме развоја историје српске медицине као науке (Биографије знаменитих српских лекара - Jovanovic Simic J, Markovic J. P. (2007). In: Vynam F. W, Vynam H. (Eds.), *Dictionary of medical biography Vol. 1-V*. Westport, Connecticut – London: Greenwood press; Стојановић С, Јовановић-Симић Ј. „Исхрана болесника у Варошкој и градској болници у Београду“. *Srp. Arh. Celok. Lek.* 2009 Мај-Јун; 137 (5-6): 323-328; Јовановић Симић, Јелена. „Аћим Медовић – здравствени просветитељ“. У *Зборник радова Научног скупа Др Аћим Медовић (1815–1893) – живот и дело*, ур. Радоје Чоловић и сар., 203-225. Београд: САНУ и Српско лекарско друштво, 2015; Јовановић-Симић Ј. „Др Михајило Марковић – Допринос раду Српског лекарског друштва“. У: *Михајило Мика Марковић: Живот и дело*, ур. Владимир Јокановић и Миодраг Јевтић, 75-92. Београд: АМН СЛД, 2010; Јовановић-Симић Ј. „Владан Ђорђевић и српска медицина у XIX веку“. У *Скривени хоризонт – размеђа историје српске науке*, ур. Никола Тасић и Александар Петровић, 109-142. Библиотека Лицеум, књ. 10. Крагујевац: Центар за научна истраживања САНУ и Универзитета, 2006 и посебне напоре да се утврде неке законитости у настанку музејске збирке Српског лекарског друштва (Jovanović-Simić J. Serbian Medical Society's Museum of Serbian Medicine. *Acta med-hist Adriat* 2006; 4 (2): 323-330). Са дуге стране, у објављеним радовима потврђује се узорно овладавање историографском методологијом (Јовановић Симић, Ј. *Српско лекарско друштво 1872 – 2007*. Београд: Српско лекарско друштво, 2007. (монографска библиографска публикација); Хронологија значајних догађаја у области медицине и

здравства у Србији - У: *Модерна српска држава 1804-2004: Хронологија*, ур. Љубодраг Димић, Љубинка Трговчевић и сар. Београд: Историјски архив Београда, 2005) и поуздано кретање у историји и теорији музеалне делатности и музеализације наслеђа (Јовановић Симић, Јелена. „О Првом светском рату кроз збирке Музеја науке и технике – Одељења Музеј Српског лекарског друштва“. У *Зборник радова Петог научног скупа 800 година српске медицине*, ур. Брана Димитријевић и Зоран Ваџић, 83-106. Београд: Српско лекарско друштво, 2014 и Јовановић-Симић Ј. „Прва варошка болница у Београду – прошлост, садашњост и будућност“. *Наслеђе*. 2009; (10):213-220).

Сматрамо да је на основу радова које је кандидаткиња до сада објавила, излагања на скуповима, семинарима и посебно практичним постављањем и извођењем пројеката презентације музеализованог наслеђа српске медицине – сталне поставке Музеја науке и технике „Медицина у Србији кроз векове“ (2012) и „Музеј бањског лечења“ у Врњачкој Бањи (2015) – остварена одлична основа за израду докторског рада МУЗЕАЛИЗАЦИЈА ИСТОРИЈЕ МЕДИЦИНЕ У СРБИЈИ, коју у завршном формату чини 350 ауторских страница текста са научним апаратом од 713 јединица, илустрацијама, табелама и 7 прилога, као и пописом литературе и извора у обједињеном збиру од 354 јединице.

2. Предмет и циљ дисертације:

У историји културе посебно место имају настојања да се човек посматра као јединствено телесно и духовно биће. Учесталост напора да се документује искуство о оджању здравља појединца осликава се кроз континуирану сакупљачу делатност свих људских заједница. У препознатљивости *општих* идеја о корисности сакупљања старих медицинских предмета и инструмената медицинских вештака у медицинској историографији Србије, докторанткиња је нашла свој истраживачки предмет. Примарно га одређује као: „Медицинске збирке и музеји у Србији у 19. и 20. веку ... њихов постанак, послање, функције и токови развоја, односно интеграције или нестанка“, да би га одмах ставила у везу са европском сакупљачком парадигмом од које је и пошла: „У домену историјске музеологије, истраживањем ће се утврдити и објаснити мотиви, услови и утицаји (научни, културни, друштвени, државни, политички) који су одредили настанак, циљеве и правац њиховог развоја. На тој основи су разматрани и интерпретирани степен њихове корелације ... са развојним фазама медицинских збирки и музеја у западној Европи и САД“. Предмет рада је прецизиран и у важном домену будућности свих меморијских трезора, како налаже савремена музеолошка мисао, па се на тој основи разматра и интерпретира степен њихове корелације са музејима „првог, другог и трећег таласа“, односно са „прото-музејима“, „традиционалним музејима“ и „новим музејима“. Доктринарни призив претходне најаве, кандидаткиња отклања увођењем корелације „нове музеологије“ са „новом“ историјом медицине (*social medical history*), односно замене такозваних репрезентативних парадигми у историји (*великих имена и великих догађаја*) парадигмама *целовите историје индивидуалности, свакодневности и обичности*, односно *здравља, живота и културе тела*.

До ове формулације истраживаног предмета кандидаткиња нас доводи кроз сажет, а исцрпан увид у изученост проблема који учествују у предложеној теми. Тако, поред одличног увида у домаћу медицинску историографију, истиче запостаљеност истраживања сакупљачких активности. Као аргумент за важност овог проблема, колегиница Јовановић Симић указује да ни данас не постоји систематска институционална стратегија очувања медицинске баштине у оквиру медицинске

делатности. Из запажања да је сва сакупљачка активност у прошлости почивала на индивидуалној иницијативи и личном ентузијазму, те да се интеграцијом музејских збирки медицине са трезором науке и технике овом наслеђу обезбеђује само општа културна брига, произашла су и истраживања којим је и унапређена музеализација историје медицине и презентације на две нове музејске поставке.

3. Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању:

Кандидаткиња је претпоставила да је могуће потврдити:

- висок степен угледања, кандидаткиња радије користи „*корелација између*“ српских и европских медицинских збирки по питањима побуда за сакупљањем, начина коришћења и система валоризације, потом и

- *директну зависност музеолошке интерпретације од владајућег научног приступа у историји медицине у Србији*. Претпоставка је кандидаткиње, како разумемо, да би критичка анализа музеографских параметара у свим познатим и доступним историјским констелацијама медицинског колекционирања у Србији дала довољно аргумената за израду предлога-модела нове музеализације медицинског наслеђа код нас.

4. Кратак опис садржаја дисертације:

Структура рада у потпуности кореспондира са идејама и предлозима из образложења предмета и формулисаних циљева истраживања. Предложена је у осам поглавља у којима се јасно оцртавају **историографска истраживања**, у поглављима 1-2, насловљеним као: *Увод и Медицински музеји* (од стране 1 до стране 77), потом следе **истраживачка и расправна саопштења** 3: *Музеализација медицине у Србији* (од стране 78 до стране 212) и 4: *Музеализација историји медицине у Србији* (од стране 213 до стране 260). *Закључном поглављу* (5, од стране 261 до стране 270) се придружују два додатка: *Биографије заслужних* и документацијски *Прилози* из историје колекционирања у Србији, а потом следе *Литература и извори*.

5. Остварени резултати и научни допринос дисертације:

Овој рад је значајан допринос бољем познавању напора да се медицинско наслеђе Србије сачува од заборава. Као истраживач у две научне области, историји медицине и музеологији, докторанткиња је истакла и потврдила законитости везе између развоја једне културне праксе – колекционирања, и једне научне дисциплине – историје медицине. Потврду њихове узајмности дала је у новој систематизацији предмета, као и класификацији извора и документације, али најпре у убедљивој интерпретацији. Ова се одсликава кроз непосредну ауторкину историографску праксу коју на најпожељнији начин надопуњује и завидна музеографска реализација. Недвосмислено је формулисан јасан модел нове музеализације медицинског наслеђа, односно „*медицине и историје медицине*“, како изриком наводи кандидаткиња, а праксом остварује у музејској пракси.

6. Закључак

Рад је у свему остварен у складу са одобреном темом и подржаним образложењем. На основу предочених анализа рада закључено је да су изнети значајни и оригинални резултати истраживања музеализације историје медицине у Србији у 19. и 20. веку. Пре

свега се то односи на обухватну историзацију сведочанствених подухвата, до сада несистематично и спорадично обухватаних у друштвеној историји. Потом се то односи и пионирски корак у артикулацији медицинске музеологије у нашој истраживачкој пракси. Препознатљиви докази ауторкиног постигнућа читавају се у бројној библиографији, а као репрезентативну јединицу издвајамо: Стојановић С, Јовановић-Симић Ј. „Исхрана болесника у Варошкој и градској болници у Београду“. *Srp. Arh. Celok. Lek.* 2009 May-Jun; 137 (5-6): 323-328. (часопис индексиран у базама: Science Citation Index Expandend (Thomson Reuters); Journal Citation Reports/Science Edition; MEDLINE, PubMed, Index Medicus; Web of Science (WoS); Scopus; EBSCO; Directory of Open Access Journals (DOAJ); doiSerbia)

На основу резултата и њихове презентације комисија је закључила да докторски рад МУЗЕАЛИЗАЦИЈА ИСТОРИЈЕ МЕДИЦИНЕ У СРБИЈИ кандидата Јелене Јовановић Симић чини значајан допринос научној области историје и филозофије науке у напорима да објасни човекову жељу да чува сведочанства својих постигнућа. Пошто су и сви остали прописани услови за одбрану тезе задовољени, са задовољством предлажемо Већу за студије при Универзитету да одобри њену одбрану.

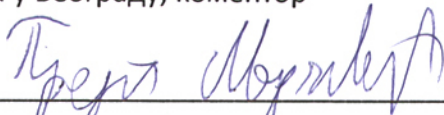
У Београду, 30. 06. 2015. године

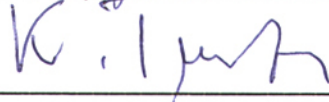
Академик Радоје Чоловић, професор емеритус Медицинског факултета Универзитета у Београду, коментор

Др Драган Булатовић, ванредни професор за музеологију и херитологију Филозофског факултета у Београду, коментор

Др Предраг Марковић, научни саветник Института за савремену историју у Београду

Др Карел Турза, редовни професор, шеф Катедре за хуманистичке науке Медицинског факултета Универзитета у Београду